

1. KONU ve AMAÇ :

İstanbul Havalimanı'nda pist ihlalleri ve dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır.

2. KAPSAM ve YÜRÜRLÜK :

İstanbul Havalimanı kullanıcılarını kapsar ve aksi belirtilmedikçe yürürlükte kalır.

3. GİRİŞ :

Pist ihlalleri bazı durumlarda belirgin miktarda can kaybının gerçekleştiği ciddi kazalara sebebiyet vermiştir. Dünya genelinde, artan hava trafiğine bağlı olarak pist ihlalleri dünya çapında artma eğilimindedir. Pist ihlalleri çeşitli etkenler sonucunda ortaya çıkabilmektedir.

Pist İhlali; havaalanında meydana gelen, hava aracının iniş ve kalkış yapması için ayrılmış olan bir yüzeydeki korunan alan üzerinde yanlış bir hava aracının, aracın veya kişinin bulunmasını içeren her nevi hadise olarak tanımlanır.

4. UYGULAMA ESASLARI :

Pist ihlallerine pilotlar, kontrolörler ve araç sürücüleri müdahil olabilmektedir. İnsan faktörlerinden kaynaklanan bu ihlaller çeşitli etkenler sonucunda ortaya çıkabilmektedir.

Pist İhlaline Neden Olan Etkenler Şunlardır :

- Haberleşme kaynaklı etkenler,
- Pilot (hava aracı sürücüsü) kaynaklı etkenler,
- ATC - Hava trafik kontrolü kaynaklı etkenler,
- Hava tarafı araç sürücüleri kaynaklı etkenler,
- Havalimanı tasarımından kaynaklı etkenler olarak tanımlanabilir.

Operasyon personeliyle gerçekleştirilen bir anket, sürücülerin yaklaşık olarak %30'unun, hava trafik kontrolörlerinin %20'sinin ve pilotların %50'sinin pist ihlallerine müdahil olduklarını rapor ettiklerini göstermiştir (Referans: EUROCONTROL Anketi, 2001).

Meydana Gelen ve Dikkat Edilmesi Gereken Olası İhlal Durumları Şunlardır :

- Uçak ya da aracın inişteki uçağın önünden geçmesi,
- Uçak ya da aracın kalkıştaki bir uçağın önünden geçmesi,
- Uçak ya da aracın pist bekleme noktası işaretini (Stop Bar) katetmesi,
- Uçak ya da aracın konumundan emin olmayarak ve yanlışlıkla aktif bir piste girmesi,
- Haberleşmedeki bir arıza nedeniyle hava trafik kontrolörünün talimatlarının takip edilememesi,
- Pisti terketmemiş olan bir uçak veya aracın arkasından uçağın geçmesi durumlarıdır.

1-Haberleşme Kaynaklı Etkenler :

Kontrolörler ile pilotlar veya hava tarafındaki araç sürücülerini arasındaki haberleşmede aksaklık pist ihlallerinde yaygın bir etkindir ve genel olarak aşağıdakileri içerir;

- a) Standartlaşmamış terimlerin kullanılması,
- b) Pilotun veya araç sürücüsünün herhangi bir talimatı sözlü olarak doğru bir şekilde tekrarlamaması,
- c) Kontrolörün, pilot veya araç sürücüsü tarafından yapılan sözlü tekrarın verilen izne uygun olduğundan emin olmaması,
- d) Pilotun ve/veya araç sürücüsünün kontrolörün talimatlarını yanlış anlaması,
- e) Pilotun ve/veya araç sürücüsünün başka bir hava aracına veya araca yönelik izni kabul etmesi,
- f) Engellenmiş veya kısmen engellenmiş geçişler ve fazla uzun veya kompleks geçiş durumlarıdır.

2-Pilot (Hava Aracı Sürücüsü) Kaynaklı Etkenler :

Pist ihlaline sebebiyet verebilecek pilot etkenleri ATC izinlerine kasıtsız olarak riayet edilmemesini içerir. Genellikle bu vakalar, pilotların gerçekte herhangi bir başka yerde iken havaalanının bir mahallinde (spesifik taksi yolu veya kavşak) olduklarını düşündükleri veya verilen iznin aslında bu amaçlı değilken piste girilmesi için verilmiş olduğunu sandıkları durumsal farkındalığın kaybından veya haberleşmedeki aksaklıktan kaynaklanır.

Diğer yaygın durumlar aşağıdakileri içermektedir;

- a) Yetersiz işaret ve işaretlemeler (özellikle pist bekleme pozisyonu çizgilerini görememe),
- b) Hava aracının inişten sonra piste girmesi sırasında kontrolörlerin verdiği talimatlar (pilot iş yükü ve kokpit gürültüsü çok yüksek olduğunda),
- c) Pilotların, durumsal farkındalığı düşüren baş aşağıda gerçekleştirilen zorunlu görevlerle meşgul olması,
- d) Pilotların, acele ettirilen davranışa yol açan komplike ve/veya kapasite artırıcı prosedürlerle baskı görmesi,
- e) Pistlerin üzerinden geçiş yapılmasını gerektiren komplike havalimanı tasarımı,
- f) Beklenen taksi güzergâhı hakkında eksik, standart dışı veya geçersiz bilgiler,
- g) Taksi veya kalkış güzergâhlarında ATC tarafından yapılan son dakika değişikliği durumlarıdır.

3-ATC-Hava Trafik Kontrolörü Kaynaklı Etkenler :

Kontrolörler ile ilgili en yaygın durumlar şunlardır;

- Aşağıdakileri bir an için unutmak;
 - Herhangi bir hava aracını,
 - Herhangi bir pistin kapatılmasını,
 - Pist üzerindeki herhangi bir aracı veya verilmiş herhangi bir izin,
- Gerekli ayrımı önceden görememek veya yaklaşan ayrımın yanlış hesaplanması,
- Kontrolörler arasındaki yetersiz koordinasyon,
- Hava/kule kontrolörü yerine yer kontrolörü tarafından verilen geçiş izni,
- Herhangi bir hava aracının veya konumunun yanlış saptanması,
- Kontrolörün başka bir kontrolörün talimatını doğru bir şekilde sözlü olarak tekrarlamaması,
- Kontrolörün, pilot veya araç sürücüsü tarafından yapılan sözlü tekrarın verilen izne uygun olduğundan emin olmaması,
- İletişim hataları,
- Fazla uzun veya karmaşık talimatlar,
- Standart dışı terimlerin kullanılması ve işbaşı eğitime bağlı olarak indirgenmiş tepki süresidir.

Diğer yaygın etkenler; dikkat dağılması, iş yükü, tecrübe seviyesi, yetersiz eğitim, kontrol kulesinden net bir görüş hattının bulunmaması, insan - makine ara yüzü ve kontrolörler arasındaki yanlış veya yetersiz devir teslim durumlarıdır.

4-Hava Tarafı Araç Sürücülerini Kaynaklı Etkenler :

Araç sürücülerini ile ilgili en yaygın durumlar şunlardır;

- Piste girmek için izin alınmaması,
- ATC talimatlarına riayet edilmemesi,
- Pozisyonun ATC'ye yanlış rapor edilmesi,
- İletişim hataları,
- Hava tarafı araç sürücülerinin yetersiz eğitimi,
- Radyo telsiz teçhizatının mevcut olmaması,
- Radyo telsiz eğitimi eksikliği,
- Havaalanına aşına olunmaması,
- Havaalanı levhaları ve işaretlemeleri hakkında bilgi eksikliği,
- Araçların içerisinde başvurulmak üzere havaalanı haritalarının mevcut olmaması durumlarıdır.

5-Havalimanı Tasarımından Kaynaklı Etkenler :

Yaygın durumlar aşağıdakileri içermektedir;

- Piste bitişik yollar ve taksi yolları da dahil olmak üzere havalimanı yerleşiminin karmaşıklığı,
- Paralel pistler arasında yetersiz aralıklandırma,
- Faal pistlerle doğru açılarda kesişmeyen kalkış taksi yolları,
- Pist kesişmelerinden sakınılmak üzere uçsuz çevre taksi yollarıdır.

5. SONUÇ:

İstanbul Havalimanı'nda operasyonel faaliyetlerde bulunan tüm personelin emniyet odaklı hareket ederek yetkisi dışındaki bölgelere girmemeleri, gidecekleri bölgelere tünelleri kullanarak gitmeleri, pist ihlalleri konusunda daha dikkatli olmaları, ihlal yaparak başkalarının can ve mal güvenliğini tehlikeye atacak hareketlerde bulunmamaya özen göstermeleri önem arz etmektedir.